

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Podmioty, na które oddziałuje akt normatywny.

Nowelizacja obejmie uczelnie publiczne i niepubliczne, jednostki naukowe Polskiej Akademii Nauk, instytuty badawcze, studentów, doktorantów, nauczycieli akademickich, osoby pełniące funkcje organów jednoosobowych i organów kolegialnych, założycieli uczelni niepublicznych, absolwentów, a pośrednio także otoczenie gospodarcze i społeczne uczelni.

2. Konsultacje społeczne.

Projekt ustawy o zmianie ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw (dalej: projekt ustawy) zostanie zamieszczony, zgodnie z wymogami art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.), w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie internetowej Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz w BIP Rządowego Centrum Legislacji, w zakładce Rządowy proces legislacyjny, stosownie do przepisów uchwały nr 49 Rady Ministrów z dnia 19 marca 2002 r. - Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. Nr 13, poz. 221, z późn. zm.).

Projekt ustawy zostanie skonsultowany z następującymi podmiotami:

- 1) Centralną Komisją do Spraw Stopni i Tytułów,
- 2) Radą Główną Nauki i Szkolnictwa Wyższego,
- 3) Polską Komisją Akredytacyjną,
- 4) Konferencją Rektorów Akademickich Szkół Polskich,
- 5) Konferencją Rektorów Zawodowych Szkół Polskich,
- 6) Konferencją Rektorów Publicznych Szkół Zawodowych,
- 7) Konferencją Episkopatu Polski,
- 8) Polską Akademią Nauk,
- 9) Radą Główną Instytutów Badawczych,
- 10) Polską Akademią Umiejętności,
- 11) Komitetem Polityki Naukowej,
- 12) Komitetem Ewaluacji Jednostek Naukowych,
- 13) Narodowym Centrum Badań i Rozwoju,
- 14) Narodowym Centrum Nauki,
- 15) Radą Młodych Naukowców,
- 16) Krajową Reprezentacją Doktorantów,
- 17) Parlamentem Studentów RP,
- 18) Fundacją na Rzecz Nauki Polskiej,
- 19) Niezależnym Zrzeszeniem Studentów,
- 20) Zrzeszeniem Studentów Polskich.

Ponadto, w ramach konsultacji społecznych, projekt zostanie przekazany do zaopiniowania następującym partnerom społecznym:

- 1) Pracodawcom Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) Związkowi Pracodawców Business Centre Club,
- 3) Związkowi Rzemiosła Polskiego,

- 4) Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych Lewiatan,
- 5) Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność”,
- 6) Ogólnopolskiemu Porozumieniu Związków Zawodowych,
- 7) Radzie Szkolnictwa Wyższego i Nauki Związku Nauczycielstwa Polskiego,
- 8) Forum Związków Zawodowych,
- 9) Wolnym Związkiem Zawodowym „Sierpień 80”,
- 10) Niezależnemu Samorządnemu Związkowi Zawodowemu „Solidarność”,
- 11) Radzie Działalności Pożytku Publicznego przy Ministrze Pracy i Polityki Społecznej,
- 12) Stowarzyszeniu Księgowych w Polsce,
- 13) Polskiemu Stowarzyszeniu Upowszechniania Komputerowych Systemów Inżynierskich "ProCAx".

Projekt ustawy został poprzedzony przyjęciem przez Radę Ministrów *założeń do projektu ustawy o zmianie ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw* (dalej: projekt założeń). Projekt założeń został szeroko skonsultowany, a wyniki konsultacji zostały przedstawione poniżej.

Projekt założeń został także skierowany do Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego. Komisja w dniu 27 lutego 2013 r. zaopiniowała projekt pozytywnie.

Omówienie wyników konsultacji społecznych założeń do projektu ustawy

1. Potwierdzanie efektów uczenia się pozaformalnego i nieformalnego.

Szczegółowe uwagi w tym zakresie zgłosiły: Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich (KRASP), Konferencja Rektorów Publicznych Szkół Zawodowych (KRePSZ), Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego (RGNiSzW), Polska Komisja Akredytacyjna (PKA), Rada Młodych Naukowców, Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych Lewiatan (PKPP Lewiatan), Krajowa Izba Diagnostów Laboratoryjnych, uczelnie medyczne.

KRASP podniósł, że uzyskanie potwierdzenia efektów kształcenia zdobytych poza edukacją formalną powinno być zależne od już osiągniętych efektów uczenia się, a nie od wieku osoby ocenianej. Uwagę uwzględniono – zmieniono wymagania stawiane osobom, które zamierzają skorzystać z instytucji potwierdzania efektów uczenia się, przyznając to prawo osobom posiadającym świadectwo dojrzałości i 5 lat doświadczenia po maturze – w przypadku ubiegania się o przyjęcie na studia pierwszego stopnia lub jednolite studia magisterskie albo tytuł zawodowy licencjata (inżyniera lub inny równorzędny) i 3 lata doświadczenia po ukończeniu studiów pierwszego stopnia – w przypadku ubiegania się o przyjęcie na studia drugiego stopnia. W przypadku posiadania tytułu zawodowego magistra wystarczające byłoby dwuletnie doświadczenie zawodowe.

Ponadto wyrażano wątpliwości wobec proponowanych wymagań, jakie muszą spełnić jednostki organizacyjne uczelni, aby móc potwierdzać efekty uczenia się uzyskane drogą inną niż formalna. W celu zagwarantowania jakości kształcenia proponuje się, aby prawo do potwierdzania efektów uczenia się miały tylko te podstawowe jednostki organizacyjne, które posiadają przynajmniej pozytywną ocenę programową lub instytucjonalną Polskiej Komisji Akredytacyjnej, a w przypadku nieprzeprowadzenia jeszcze oceny – jednostki, które posiadają uprawnienia do

nadawania stopnia doktora. Ponadto dokonywana będzie przez Polską Komisję Akredytacyjną ocena jakości potwierdzania przez uczelnię ww. efektów.

Wnoszono także o wyłączenie wszystkich kierunków medycznych z procedury potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych drogą inną niż formalna, podnosząc, iż projektowane rozwiązanie zagraża jakości kształcenia na tych właśnie kierunkach. Rozwiązania planowane dla instytucji potwierdzania efektów uczenia się mają na celu przede wszystkim zapewnienie wysokiej jakości kształcenia. Ich istotą będzie weryfikacja efektów uczenia się w oparciu o efekty określone w programie kształcenia dla kierunku studiów. Oznacza to, że przyjmująca uczelnia sprawdzać będzie faktyczne umiejętności i kompetencje, a nie przedłożone dokumenty (certyfikaty, świadectwa, zaświadczenia o wolontariacie itd.). Weryfikacja ta będzie lustrzanym odbiciem weryfikacji efektów, jakiej poddawani są studenci w trakcie toku studiów.

Z systemu potwierdzania efektów uczenia się zostaną wyłączone jedynie kierunki, dla których są określone standardy kształcenia. Uzasadnieniem jest fakt, iż wymogi dotyczące procesu kształcenia dla kierunków przygotowujących do wykonywania zawodów: lekarza, lekarza denty, farmaceuty, pielęgniarki, położnej, lekarza weterynarii oraz architekta zostały określone w przepisach Unii Europejskiej. Znowelizowane przepisy ustawy – *Prawo o szkolnictwie wyższym* zobowiązały uczelnie do opracowania, począwszy od roku akademickiego 2012/2013, programów kształcenia opartych na Krajowych Ramach Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego. Proponowane rozwiązania stanowią kontynuację przyjęcia KRK. Tym samym, w obecnym systemie nie przewiduje się określenia standardów kształcenia dla kierunków studiów innych niż dla tych, co do których istnieje zobowiązanie prawne wynikające z przepisów Unii Europejskiej. Nie przewiduje się także standaryzowania procesu kształcenia dla kierunków studiów w przypadku zawodów regulowanych. Koncepcja ta wynika bezpośrednio ze Strategii Europa 2020, szczegółowych wskazań polityki Unii Europejskiej, projektu Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego oraz badań Bilansu Kapitału Ludzkiego.

Poddawano także w wątpliwość zasadność ograniczenia możliwości potwierdzania efektów uczenia się do 50% punktów ECTS przypisanych do danego programu kształcenia oraz wprowadzenie ograniczenia liczby osób, których kwalifikacje uzna się w trybie potwierdzania efektów uczenia się do 20% ogólnej liczby studentów danego kierunku. Uwagi te nie zostały uwzględnione. Uzasadnieniem dla takich zmian jest gwarancja jakości kształcenia. Przepis ten ma zapobiec tworzeniu odrębnych grup, czy też wyspecjalizowaniu się uczelni w kształceniu wyłącznie w skróconym trybie. Ponadto włączenie studentów do regularnego trybu studiów nie spowoduje zwiększenia kosztów dla uczelni. Osoby przyjęte w tym trybie na dany rok studiów mają być włączane w tok studiów do funkcjonującej grupy studentów jako pełnoprawni studenci. Nie tworzy się dla nich żadnych odrębnych kursów czy ścieżek kształcenia. Nie zakłada się również egzaminów eksternistycznych.

W odniesieniu do uwagi dotyczącej potwierdzania efektów uczenia się zdobytych w kolegiach zawodowych, zakłada się, że absolwenci ostatniego roku kolegiów nauczycielskich i nauczycielskich kolegiów języków obcych będą mogli przystąpić do egzaminu dyplomowego w uczelni. Natomiast osoby, które ukończyły kolegium w poprzednich latach (brany jest tu pod uwagę cały 20-letni okres funkcjonowania kolegiów) i nie przystąpiły do egzaminu w uczelni, będą mogły skorzystać z systemu potwierdzania efektów uczenia się innych niż formalne.

2. Uczelnie zawodowe i uczelnie badawcze.

Szczegółowe uwagi dotyczące powyższego zagadnienia zgłosiły: KRASP, RGNiSzW, PKA, Komitet Polityki Naukowej (KPN), Centralna Komisja do Spraw Stopni i Tytułów (CK), Rada Młodych Naukowców, Konferencja Rektorów Zawodowych Szkół Polskich (KRZaSP), Fundacja Rektorów Polskich, Krajowa Sekcja Nauki NSZZ „Solidarność”, Konferencja Rektorów Akademii Wychowania Fizycznego, Rada Główna Instytutów Badawczych, Komitet Naukoznawstwa PAN.

Zgłoszone uwagi dotyczyły przede wszystkim konieczności wyjaśnienia idei przeprofilowania uczelni oraz uzasadnienia dla wprowadzenia podziału na dwa typy uczelni. RGNiSzW, KRASP, KRZaSP, Fundacja Rektorów Polskich oraz KSN NSZZ „Solidarność” podnosiły, że nowelizacja powinna być poprzedzona przyjęciem strategii rozwoju szkolnictwa wyższego i nauki. Wypracowane wspólnie ze środowiskiem akademickim strategię kierunku rozwoju szkolnictwa wyższego zostały wykorzystane przy opracowywaniu Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego i Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego (dwóch z dziewięciu strategii zintegrowanych ze średniookresową Strategią Rozwoju Kraju do 2020 r.).

Podział na uczelnie akademickie i zawodowe funkcjonuje w systemie szkolnictwa wyższego od 2005 r. Nowelizacja wskazuje na konieczność doprecyzowania definicji uczelni przez wykonywane przez nią zadania. Uczelnie zawodowe to te, które nie posiadają ani jednego uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora. Uczelnie akademickie będą zobowiązane do prowadzenia badań naukowych i rozliczane z ich realizacji, a uczelnie zawodowe - do prowadzenia kierunków o profilu praktycznym. Ponadto wyjaśniono, że uczelniami badawczymi staną się w przyszłości uczelnie, których większość podstawowych jednostek organizacyjnych uzyska status KNOW.

3. Zmiany w kształceniu na profilu praktycznym i ogólnoakademickim.

Szczegółowe uwagi dotyczące proponowanych zmian w kształceniu na profilu praktycznym i ogólnoakademickim zgłosiły: KRASP, KRePSZ, KRZaSP, RGNiSzW, PKA, Rada Młodych Naukowców, KPN, PKPP Lewiatan, Business Centre Club.

Uwagi dotyczyły propozycji ograniczenia prawa do prowadzenia studiów o profilu ogólnoakademickim do jednostek organizacyjnych posiadających uprawnienia do nadawania stopnia doktora, co uniemożliwiłoby tym samym prowadzenie takich studiów uczelniom zawodowym. Podnoszono, iż może to deprecjonować wartość kształcenia prowadzonego w uczelniach zawodowych. Uwagi te nie zostały uwzględnione. Zaproponowane rozwiązanie ma na celu przeciwdziałać dominującemu w uczelniach zawodowych trendowi kształcenia na kierunkach studiów o profilu ogólnoakademickim, w szczególności na kierunkach tzw. „masowych”. Osiągnięte to zostanie przez wyspecjalizowanie się uczelni zawodowych w kształceniu na kierunkach praktycznych, w których jakość edukacji determinować będzie praktyczne umiejętności studentów, a także przygotowujących absolwentów do potrzeb rynku pracy.

Partnerzy społeczni zgłosili przede wszystkim zastrzeżenia dotyczące propozycji zwiększenia minimum kadrowego studiów drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim. Podnosili, że uniemożliwi to uczelniom niepublicznym prowadzenie studiów drugiego stopnia. KRASP również uznał proponowane rozwiązanie za nieuzasadnione. Uwzględniając uwagi, przyjęto, że warunki dotyczące minimum kadrowego na kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim pozostaną bez zmian. Natomiast podstawowa jednostka organizacyjna uczelni

nieposiadająca uprawnienia do nadawania stopnia doktora będzie mogła prowadzić studia na drugim stopniu o profilu ogólnoakademickim, jeżeli studia prowadzone na profilu praktycznym zostały ocenione co najmniej pozytywnie przez PKA i liczba samodzielnych nauczycieli akademickich, zatrudnionych w jednostce ubiegającej się o uruchomienie ogólnoakademickiego profilu kształcenia drugiego stopnia, będzie odpowiadać liczbie osób określonej dla jednostki organizacyjnej uprawnionej do nadawania stopnia naukowego doktora, reprezentujących dziedzinę nauki lub sztuki, do której przyporządkowano dany kierunek.

Uszczegółowiono również zapisy dotyczące minimum kadrowego studiów na profilu praktycznym poprzez wskazanie, że „znaczące doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią” powinno odnosić się do dziedziny związanej z kierunkiem studiów.

Biorąc pod uwagę propozycję PKA i RGNiSzW dotyczące nałożenia obowiązku trzymiesięcznych praktyk zawodowych nie tylko na publiczne uczelnie zawodowe, ale także na niepubliczne uczelnie zawodowe, zaproponowano obowiązek organizowania takich praktyk na kierunkach o profilu praktycznym na wszystkich uczelniach.

Nie uwzględniono uwag w zakresie proponowanej zbyt dużej liczby pracodawców w składzie konwentu PWSZ, gdyż zmianę uzasadnia konieczność dostosowania kształcenia do potrzeb rynku pracy. Natomiast uwzględniono uwagi dotyczące zadań konwentu. Program kształcenia wraz z opisem efektów będzie opiniowany przez konwent, a zatwierdzany przez senat uczelni.

4. Wspólne studia interdyscyplinarne i interdyscyplinarne przewody doktorskie.

Szczegółowe uwagi dotyczące powyższych zagadnień zgłosiły: KRASP, RGNiSzW, PKA, CK, KRZaSP, Rada Młodych Naukowców, PKPP Lewiatan, KSN NSZZ „Solidarność”.

Wnioskowano o wprowadzenie możliwości prowadzenia wspólnych studiów interdyscyplinarnych wspólnie przez uczelnie publiczne i niepubliczne, a także o wskazanie zasad ich współpracy, w tym finansowania. Uwagi w tym zakresie uwzględniono. Uczelnie w umowie powinny określić zasady finansowania i rozliczenia kosztów prowadzenia takich studiów.

CK odniosło się do propozycji umożliwienia przeprowadzenia wspólnego przewodu doktorskiego na podstawie interdyscyplinarnej rozprawy doktorskiej. Wątpliwości wzbudziło powołanie komisji przez rady jednostek organizacyjnych wspólnie przeprowadzających przewód doktorski. CK wskazało, że przyznanie kompetencji nadawania stopnia doktora komisji powodowałoby trudności praktyczne (trudności w ustaleniu sposobu składania odwołań od negatywnych uchwał komisji). Uwagi zostały uwzględnione. Uchwały w sprawie nadania stopnia doktora oraz wydanie dyplomu będą w kompetencji rad jednostek organizacyjnych, natomiast komisja będzie miała tylko część uprawnień, tak jak obecnie przy wspólnym przewodzie doktorskim prowadzonym z uczelnią zagraniczną. Dyplom będzie wydawany w jednej dziedzinie w zakresie dyscypliny wiodącej, w którą osoba ubiegająca się o stopień doktora wniosła największy wkład naukowy.

5. Zmiany w przepisach dotyczących nadzoru nad uczelniami.

Uwagi w tym zakresie przedstawiły: KRASP, KRePSZ, RGNiSzW, PKA, PSRP, Forum Uczelni Ekonomicznych, PKPP Lewiatan.

Podnoszono, że proponowane zmiany dotyczące usprawniania trybu zawieszania i cofania uprawnień do kierunków muszą dotyczyć w równym stopniu uczelni publicznych, jak niepublicznych – taka jest intencja MNiSW, a nieścisłość w tym zakresie została wyeliminowana w projekcie założeń. Nie uwzględniono uwag dotyczących zbyt krótkiego terminu na realizację obowiązku informowania przez uczelnie o niespełnianiu minimum kadrowego, ani zbyt odległego terminu na złożenie ponownego wniosku o uprawnienie do prowadzenia kierunku po jego cofnięciu. Zmiany te mają na celu zapewnienie prawidłowego funkcjonowania uczelni i ochronę jakości kształcenia. W odniesieniu do wątpliwości dotyczących wprowadzania nieprawomocnych decyzji na tzw. „Listę ostrzeżeń” proponuje się obecnie wprowadzenie dwóch list: a) informującej o zakończonych postępowaniach (prawomocne decyzje w sprawie zawieszenia i cofnięcia uprawnień, likwidacji uczelni) oraz b) zawierającej informacje o toczących się postępowaniach. Listy te mają stanowić rzetelną informację dla kandydatów na studia. Celem wprowadzenia tych list ostrzeżeń jest wpływanie na ograniczenie rekrutacji na studia prowadzone nierzetelnie albo z naruszeniem prawa, w tym praw studentów.

PKPP Lewiatan wskazywał na brak podstaw do obciążania majątku założyciela uczelni kosztami związanymi z likwidacją uczelni niepublicznej. Obecnie założyciel uczelni zobowiązany będzie do pokrywania z własnego majątku kosztów wynagrodzenia powoływanego przez niego likwidatora uczelni. Zasada ta będzie dotyczyła przypadku, gdy koszty likwidacji uczelni przekroczą jej majątek. Koszty wynagrodzenia likwidatora nie powinny być pokrywane z budżetu państwa.

6. Zmiany dotyczące pracy dyplomowej.

Uwagi w zakresie propozycji wprowadzenia definicji pracy dyplomowej, obligatoryjności pracy na pierwszym i drugim stopniu studiów, a także wprowadzenia obowiązku przekazywania prac do Systemu Informacji o Szkolnictwie Wyższym oraz sprawdzania ich w systemie antyplagiatowym zgłosiły: KRASP, RGNiSzW, KRZaSP, KRePSZ, PKPP Lewiatan, Forum Uczelni Ekonomicznych, Parlament Studentów Rzeczypospolitej Polskiej (PSRP), KSN NSZZ „Solidarność” oraz niektóre uczelnie.

Przygotowanie pracy dyplomowej jako jednego z warunków uzyskania dyplomu obowiązuje już na podstawie przepisów rozporządzenia dotyczącego tytułów zawodowych i warunków wydawania dyplomów, a także rozporządzenia w sprawie dokumentacji przebiegu studiów. Praca dyplomowa jest jednym ze sposobów weryfikacji efektów kształcenia zgodnym z KRK. Jest także istotnym elementem oceny kształcenia dokonywanej przez Polską Komisję Akredytacyjną, dlatego propozycje rozwiązań w tym zakresie zostają podtrzymane.

7. Pozostałe zagadnienia.

KRASP, KRePSZ oraz Forum Uczelni Ekonomicznych zgłosiły wątpliwości co do konieczności wprowadzania terminu na podpisywanie umów o odpłatności za studia. Natomiast środowisko studenckie uznało, że termin podpisywania umów z kandydatami do dnia immatrykulacji jest zbyt krótki. Zgodnie z obecnie zaproponowanym rozwiązaniem uczelnia będzie obowiązana do dopełnienia tego terminu nie później niż 30 dni po rozpoczęciu zajęć, przy jednoczesnym zobowiązaniu uczelni, że opłaty, w tym za studia, będą mogły być pobierane dopiero po podpisaniu umowy.

PSRP wyraził sprzeciw wobec oparcia systemu przyznawania stypendium dla najlepszych studentów pierwszego roku studiów o wyniki postępowania rekrutacyjnego. Wątpliwości w tym zakresie zgłosili także KRePSZ i Konferencja Episkopatu Polski. Stypendia te będą zatem przyznawane na podstawie wysokiej liczby punktów uzyskanych na maturze z tych przedmiotów, które brane są pod uwagę przy rekrutacji na określony kierunek studiów w danej uczelni lub na podstawie liczby punktów przyznanych w postępowaniu kwalifikacyjnym (uwzględniono stanowisko Konferencji Rektorów Uczelni Artystycznych, biorąc pod uwagę specyfikę tych uczelni).

PSRP wnioskował o przywrócenie możliwości ubiegania się o stypendia o charakterze motywacyjnym na wszystkich kierunkach studiów. Uwaga nie mogła być rozpatrzona pozytywnie. Zwiększeniu liczby tych stypendiów wypłacanych z funduszu pomocy materialnej wpłynęłoby na ograniczenie liczby lub wysokości stypendiów socjalnych. Wniosek studentów o określenie w drodze rozporządzenia warunków, jakim powinny odpowiadać postanowienia uczelnianych regulaminów studiów został uwzględniony. PSRP wnioskował również o zachowanie praw studenckich przez absolwentów studiów pierwszego stopnia do dnia 31 października roku, w którym ukończyli studia, uzasadniając tę propozycję zwolnieniem pracodawców z odprowadzania składek ZUS od umów cywilno-prawnych związanych z czasowym zatrudnieniem tych absolwentów. Uwaga ta nie może być uwzględniona ze względu na skutki finansowe dla budżetu państwa.

PAN zgłosiła wniosek w sprawie dofinansowania funkcjonowania organów samorządu doktorantów PAN. Uwaga nie została uwzględniona. Krajowa Reprezentacja Doktorantów, która reprezentuje wszystkich doktorantów zarówno studiów doktoranckich prowadzonych w uczelni, jak i instytutach naukowych PAN, otrzymuje dofinansowanie. MNiSW nie widzi też braku podstaw formalnych do finansowania takiej działalności przez PAN.

RGNiSzW, KSN NSZZ „Solidarność”, PKPP Lewiatan, KRePSZ, Komitet Naukoznawstwa PAN uznały za niezasadne wprowadzenie delegacji do wydania rozporządzenia w sprawie sposobu i trybu dokonywania oceny okresowej nauczycieli akademickich. Uwagi nie zostały uwzględnione – celem zaproponowanego rozwiązania, uwzględniającego postulat środowiska studenckiego, jest uzyskiwanie rzetelnych i obiektywnych informacji koniecznych do prawidłowego funkcjonowania uczelni.

W związku z uwagami KRASP i Narodowego Centrum Nauki rozszerzono listę zwolnień z obowiązku przeprowadzania konkursu na stanowiska w uczelni. Zwolnienie to będzie dotyczyć nauczycieli akademickich skierowanych do pracy na podstawie umów międzynarodowych przez instytucje zagraniczne oraz laureatów międzynarodowych i krajowych (w tym NCN i NCBiR) konkursów na realizację projektów badawczych (na czas realizacji tych projektów). Ponadto nie będzie wymagało przeprowadzania konkursu przedłużenie umowy w przypadku zmiany warunków pracy na tym samym stanowisku, jeżeli pierwsza umowa była zawarta na czas nie krótszy niż trzy lata.

Rada Szkolnictwa Wyższego i Nauki ZNP i KSN NSZZ „Solidarność” zgłosiły sprzeciw wobec propozycji uchylecia przepisu umożliwiającego zawarcie ponadzakładowego układu zbiorowego pracy dla cywilnych pracowników uczelni publicznych. Uwaga nie została uwzględniona, ponieważ minister nie jest pracodawcą dla cywilnych pracowników uczelni publicznych. Należy podkreślić, iż to

rektorzy uczelni publicznych odpowiadają za prowadzenie gospodarki finansowej uczelni, w tym jako pracodawcy, za zarządzanie środkami na wynagrodzenia pracowników. Ma to istotne znaczenie w kontekście treści art. 151 ust. 4 ww. ustawy, zgodnie z którym środki na wynagrodzenia dla pracowników uczelni publicznej określa senat w ramach środków posiadanych przez uczelnię pochodzących z dotacji budżetowych i z przychodów własnych.

Politechnika Krakowska, Komitet Nauk o Kulturze PAN przedstawiły uwagi dotyczące zbyt krótkiego czasu trwania poszczególnych elementów procedury habilitacyjnej, zwłaszcza w obszarze nauk humanistycznych i społecznych oraz braku możliwości zaprezentowania swojej sylwetki naukowej oraz twórczej (poza autoreferatem) bezpośrednio komisji habilitacyjnej. Według Politechniki Krakowskiej kandydat pozbawiony został także możliwości polemiki naukowej. Taka możliwość powinna być dopuszczona - na wniosek komisji lub habilitanta. W obecnej procedurze nie ma możliwości sprawdzenia czy kandydat posiada wystarczające umiejętności do prowadzenia wykładów. Uwagi nie zostały uwzględnione. Jednym z priorytetów reformy szkolnictwa wyższego w 2011 r. było skrócenie procedury habilitacyjnej. Istnieje możliwość zorganizowania rozmowy z kandydatem, a w przypadku woli zatrudnienia habilitanta w drodze konkursu - weryfikacji umiejętności prowadzenia wykładu.

Uwagi dotyczące procedury uzyskania tytułu naukowego profesora zgłosiły: Rada Główna Instytutów Badawczych, Rada Młodych Naukowców, Konferencja Episkopatu Polski oraz KSN NSZZ „Solidarność”. Wnioskowano o modyfikację przepisu określającego w procedurze wymóg wypromowania aż trzech doktorów. Uwaga nie została uwzględniona. Osiągnięcia dydaktyczne, obok osiągnięć naukowych, są podstawowymi warunkami uzyskania tytułu profesora.

W związku z propozycją nadania osobowości prawnej KRASP o nadanie osobowości prawnej wystąpiły także KRZaSP i KRePSZ. Wniosek KRZaSP został uwzględniony. Przyjęto, że osobowość prawna zostanie nadana tym konferencjom rektorów, które mają umocowanie ustawowe.

Propozycja przeniesienia akademii wychowania fizycznego pod nadzór ministra właściwego do spraw kultury fizycznej została uznana za niecelową przez: KRASP, RGNiSzW, Krajową Reprezentację Doktorantów wraz z Ogólnopolskim Porozumieniem Doktorantów Akademii Wychowania Fizycznego, Konferencję Rektorów Akademii Wychowania Fizycznego i Komitet Naukoznawstwa Polskiej Akademii Nauk. Uwagi zostały uwzględnione.

KRASP, Kolegium Rektorów Szkół Wyższych Krakowa oraz Polska Akademia Umiejętności zgłaszały konieczność dokonania zmian w ustawie – Prawo zamówień publicznych w zakresie dostosowania jej do potrzeb badań naukowych. Wnioskowana zmiana została uwzględniona w przyjętym przez Radę Ministrów 9 lipca projekcie ustawy o zmianie ustawy – Prawo zamówień publicznych.

3. Wpływ aktu normatywnego na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżet jednostek samorządu terytorialnego.

Różnice w obliczeniach w porównaniu z tekstem założeń do ustawy wynikają ze zmian wprowadzonych w trakcie prac nad nowelizacją, z przesunięcia terminu wejścia w życie ustawy na 1 stycznia 2014 r. oraz z uwzględnienia w OSR, inaczej niż w założeniach, tylko uczelni publicznych (uczelnie niepubliczne nie są jednostkami sektora finansów publicznych, podobnie jak instytuty badawcze).

3.1. Budżet państwa

3.1.1. Koszty wymagające dodatkowych środków z budżetu państwa

Najważniejszy skutek ustawy dla finansów publicznych wiąże się z koniecznością dofinansowania systemu pomocy materialnej dla studentów i doktorantów w związku z poszerzeniem kręgu beneficjentów stypendiów rektora o studentów I roku studiów.

Obliczenia oparto o założenie, że stypendia rektora dla studentów I roku zostaną wprowadzone 1 października 2014 r. Mając na względzie spadającą liczbę studentów zakłada się, że dodatkowe dofinansowanie na wsparcie systemu pomocy materialnej, po osiągnięciu maksymalnej wysokości w 2015 r., w kolejnych latach będzie malało, przy czym utrzymana zostanie zasada corocznej waloryzacji wydatków budżetu na rzecz finansowania systemu szkolnictwa wyższego co najmniej o średnioroczny wskaźnik wzrostu cen towarów i usług ustalony w ustawie budżetowej na dany rok budżetowy.

Uwzględniając art. 50 ust. 1a ustawy o finansach publicznych poniżej przedstawiono szczegółowo skutki finansowe omawianego rozwiązania (kwoty w cenach stałych z 2012 r.):

Rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Suma
Kwota (w mln zł)	30,7	96,6	78,4	62,4	46,4	31,4	19,5	9,9	1,3	0	376,6

Powyższe kwoty powinny być waloryzowane w kolejnych latach narastająco o wskaźnik inflacji. Z uwagi na konieczność określenia kwotowo maksymalnego limitu tych wydatków na okres 10 lat uwzględniono prognozowaną przez Ministerstwo Finansów w Wytycznych dotyczących stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw (Aktualizacja – wrzesień 2012) inflację na lata 2013–2022 (odpowiednio 102,7%, 102,3%, 102,5%, 102,5%, 102,5%, 102,4%, 102,4%, 102,4%, 102,4%, 102,4%):

Rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Suma
Kwota (w mln zł)	32,2	104,2	86,5	70,6	53,8	37,2	23,7	12,3	1,6	0	422,1

Podkreślenia wymaga, że poszerzenie uprawnień do otrzymywania stypendium poprzez dodanie kolejnej kategorii uprawnionych nie rodzi zobowiązań prawnych w postaci obligatoryjnego zwiększenia nakładów na rzecz systemu pomocy materialnej, a oszacowane i przedstawione powyżej skutki finansowe wprowadzanego rozwiązania wynikają z dążenia do przeciwdziałania obniżeniu przeciętnej wysokości stypendiów.

Należy bowiem zauważyć, iż ani obowiązujące przepisy, ani proponowane rozwiązania nie określają wysokości stypendium. Oznacza to, że student nie ma prawa podmiotowego do stypendium w określonej wysokości. Tym samym nie może zdarzyć się sytuacja, w której nieprzewidziany wzrost liczby studentów (a przez to potencjalnych beneficjentów) mógłby spowodować konieczność zwiększenia

strumienia wydatków. Powodowałby on jedynie zmniejszenie średniej wysokości stypendium lub ograniczenie liczby stypendystów poniżej poziomu 10% w ramach populacji uwzględniającej również studentów pierwszego roku.

3.1.2. Koszty niewymagające dodatkowych wydatków z budżetu

Pozostałe skutki finansowe ustawy nie będą niosły za sobą konieczności wydatkowania dodatkowych środków budżetowych. Koszty po stronie MNiSW zostaną pokryte w ramach środków będących w dyspozycji ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego.

Koszty budowy i utrzymania do 2015 r. repozytorium prac dyplomowych a także rozszerzenia Zintegrowanego Systemu Informacji o Nauce i Szkolnictwie Wyższym „POL-on” pokryte będą ze środków europejskich przy wkładzie krajowym na poziomie 15%. Koszty utrzymania repozytorium i dodatkowych elementów systemu po 2015 r. pokryte będą ze środków własnych MNiSW.

W obliczeniach przewidziano również koszt monitoringu karier zawodowych absolwentów z wykorzystaniem danych z systemu ubezpieczeń społecznych. Koszt ten po stronie MNiSW wynika z kosztu czasu pracy w wymiarze 1/3 etatu (w przeliczeniu na cały rok) i będzie pokrywany w ramach środków będących w dyspozycji ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego. Natomiast koszt pracy pracowników ZUS jest zaniedbywalny i został pominięty w obliczeniach.

Uwzględniono także koszt funkcjonowania Konwentu Rzeczników działającego przy ministrze właściwym ds. szkolnictwa wyższego. Kluczowe założenia dotyczące np. liczby spotkań w ciągu roku, liczby spraw, honorariów, zwrotu kosztów podróży przyjęte zostały na podstawie doświadczeń Ministerstwa z ciałami o podobnym charakterze.

3.2. Pozostałe jednostki sektora finansów publicznych

Korzyści

Ustawa spowoduje wzrost przychodów uczelni dzięki wprowadzeniu instytucji potwierdzania efektów uczenia się – szacuje się, że uczelnie publiczne będą uzyskiwać z tego tytułu ponad 3 mln zł rocznie. Na potrzeby obliczeń założono, że począwszy od 2014 roku 4 tys. osób rocznie będzie korzystał z tego rozwiązania. Szacunki oparte zostały o doświadczenia Francji – liczba osób korzystających z analogicznej instytucji została zestawiona z liczbą osób aktywnych zawodowo ze średnim wykształceniem w obu krajach. W efekcie przyjęto, że studia płatne (rozwiązanie kierowane jest przede wszystkim do osób łączących studia z aktywnością zawodową) rozpocznie dodatkowo 4 tys. osób. Przyjęto, że osoby te będą opłacać 50% przeciętnego czesnego (osoby korzystające z instrumentu będą mogły uzyskać potwierdzenie efektów uczenia się dla maksymalnie 50% punktów ECTS, jest to więc założenie konserwatywne), co stanowić będzie przychód uczelni publicznych. Założono, że korzystający z nowej instytucji rozpoczną studia na uczelniach publicznych i niepublicznych w proporcjach odpowiadających prognozowanej strukturze studentów niestacjonarnych.

Korzyści uczelniom przyniesie również zastąpienie papierowych formularzy GUS S-10, S-11 i S-12 informacjami zawartymi w Systemie POL-on. Zgodnie z szacunkami GUS koszt dla jednej uczelni na przygotowanie danych do formularzy

oraz wprowadzenie ich do odpowiedniego portalu wynosi średnio ok. 16 godzin pracy jednego pracownika rocznie. Szacunki te zostały zestawione z liczbą uczelni publicznych oraz średnim wynagrodzeniem pracowników uczelni niebędących nauczycielami akademickimi. Wstępnie założono, że całkowita rezygnacja z formularzy nastąpi od 2016 r.

Pominięto natomiast korzyści, jakie z wycofania formularzy odniosą pozostałe jednostki (w tym przypadku głównie jednostki PAN) – jednostki te wypełniają jedynie formularz S-12 i w dodatku w niepełnym zakresie. Stąd korzyści dla tych jednostek, z punktu widzenia skutków finansowych ustawy, są zaniedbywalne.

Koszty

W obliczeniach uwzględniono koszty obsługi repozytorium prac dyplomowych po stronie uczelni. Założono, że roczna liczba absolwentów na uczelniach publicznych wynosić będzie 300 tys. (jest to liczba tylko nieco mniejsza niż liczba absolwentów w roku 2011, jest to zatem szacunek zawyżający koszty, ponieważ z powodu zmian demograficznych liczba absolwentów będzie spadać). Koszt zarządzania systemem antyplagiatowym na uczelniach został określony na podstawie szacunków firm zarządzających obecnie systemami antyplagiatowymi a następnie zestawiony z liczbą prac dyplomowych. W efekcie uzyskano kwotę 3 zł na jedną pracę.

Dodatkowymi kosztami dla uczelni oraz pozostałych jednostek zobowiązanych do przekazywania informacji do Zintegrowanego Systemu Informacji o Nauce i Szkolnictwie Wyższym „POL-on” będą koszty związane z rozszerzeniem systemu o dodatkowe moduły. Przy obliczeniach kosztów założono, że:

- w przypadku obsługi przez jednostki modułu obejmującego doktorantów założono, że nakładem potrzebnym do obsługi jednego rekordu będzie 6 minut czasu pracy osoby o przeciętnym wynagrodzeniu pracownika uczelni niebędącego nauczycielem akademickim; założono przy tym, że liczba doktorantów na uczelniach publicznych, w jednostkach PAN oraz w Centrum Medycznym Kształcenia Podyplomowego (CKMP) ustabilizuje się na poziomie 45 tys.;
- dla słuchaczy studiów podyplomowych czas obsługi jednego rekordu oszacowano na 4 minuty i założono, że liczba słuchaczy łącznie na uczelniach publicznych, w jednostkach PAN oraz w CMKP utrzymywać się będzie na poziomie 110 tys.;

Pozostałe koszty związane z rozszerzeniem systemu POL-on, ze względu na ich znacznie mniejszy zasięg, z punktu widzenia skutków finansowych ustawy są zaniedbywalne.

Nie wpłynie natomiast na powstanie dodatkowych kosztów po stronie uczelni obowiązek zapewnienia praktyk zawodowych na studiach na profilu praktycznym. Praktyki stanowiąc będą część programu studiów na profilu praktycznym, co będzie odróżniać ten profil od profilu ogólnoakademickiego (gdzie częstszą formą zajęć są wykłady). Zatem uczelnie modyfikując odpowiednio program kształcenia i strukturę zatrudnienia nie poniosą dodatkowych kosztów. Modyfikacja struktury zatrudnienia będzie możliwa m.in. dzięki zmianom w minimum kadrowym (możliwość zatrudniania praktyków w niepełnym wymiarze czasu pracy), które sprzyjać będą ograniczeniu zapotrzebowania uczelni na samodzielnych pracowników naukowych i osoby ze

stopniem doktora. Należy podkreślić, że już dziś funkcjonują uczelnie, w których programach kształcenia znajduje się wymóg nawet półrocznych praktyk, co potwierdza, że organizacja praktyk możliwa jest w ramach środków, którymi obecnie dysponują uczelnie.

Zbiorcze skutki finansowe proponowanej ustawy dla jednostek sektora finansów publicznych przedstawia poniższa tabela (kwoty w tysiącach, w cenach stałych z 2012 r.):

Koszt pracy pracowników w związku monitoringiem karier zawodowych losów absolwentów	-34	-34	-34	-34	-34	-34	-34	-34	-34	-34
Środki europejskie (koszty)	-2720	-2253	0	0	0	0	0	0	0	0
Budowa repozytorium prac dyplomowych (85 proc.)	-1700	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Utrzymanie repozytorium prac dyplomowych (do 2015 r. - 85 proc.)	0	-888	0	0	0	0	0	0	0	0
Rozszerzenie Systemu „POL-on” (85 proc.)	-850	-1020	0	0	0	0	0	0	0	0
Dodatkowe koszty utrzymania Systemu „POL-on” (do 2015 r. - 85 proc.)	-170	-344	0	0	0	0	0	0	0	0
Razem (przychody – koszty)	-31820	-97225	-77774	-61826	-45889	-30917	-19129	-9575	-966	305

4. Wpływ aktu normatywnego na rynek pracy.

Jak pokazuje szereg badań (np. Bilans Kapitału Ludzkiego 2012), jednym z kluczowych problemów polskiego rynku pracy jest niedopasowanie kompetencji absolwentów do potrzeb społeczno-gospodarczych. Proponowana ustawa wprowadza instrumenty, które przyczynią się do lepszego dopasowania kompetencji absolwentów i pracowników do wymagań pracodawców i w konsekwencji pozytywnie wpłyną na rynek pracy.

Dzięki obowiązkowym 3-miesięcznym praktykom dla wszystkich studentów na studiach o profilu praktycznym, studenci w trakcie studiów uzyskują kompetencje, które ułatwią im późniejsze uzyskanie zatrudnienia oraz zdobędą wiedzę na temat wymagań pracodawców. Dodatkowo pracodawcy będą mieli okazję silnie włączyć się w proces kształcenia, co z jednej strony korzystnie wpłynie na kompetencje absolwentów, a z drugiej strony ułatwi pracodawcom znalezienie przyszłych pracowników już na etapie studiów.

Pozytywnie na rynek pracy wpłynie również wprowadzenie możliwości prowadzenia przemianego kształcenia w formie zajęć dydaktycznych na uczelni i praktyk odbywanych u pracodawcy (tzw. „studiów dualnych”). System ten znakomicie sprawdza się z Niemczech, czyli w kraju o jednej z najniższych w Europie stóp bezrobocia wśród absolwentów szkół wyższych, gdyż pozwala absolwentom na płynne przejście między studiami a pracą zawodową. Doświadczenia tego typu szkół (np. Dualna Szkoła Wyższa Badenii-Wirtembergii) pokazują, że nawet 80% absolwentów „dualnych programów studiów” kontynuuje zatrudnienie po studiach u pracodawcy, u którego absolwent odbywał praktyczną część kształcenia.

Także proponowana możliwość potwierdzenia efektów uczenia się uzyskanych drogą inną niż formalna będzie miała pozytywny wpływ na sytuację na rynku pracy. Osoby posiadające doświadczenie zawodowe uzyskają łatwiejszą drogę do zdobycia dyplomu szkoły wyższej (bez szkody dla jakości kształcenia), co wpłynie korzystnie na ich sytuację na rynku pracy. Rozwiązanie to umożliwi bardziej elastyczne planowanie ścieżki kariery i łączenia rozwoju zawodowego z edukacją formalną. Ministerstwo szacuje, że rocznie z potwierdzenia efektów kształcenia skorzysta 4 tys. osób.

Z punktu widzenia poprawy sytuacji absolwentów na rynku pracy ważną zmianą jest również wprowadzenie monitoringu karier zawodowych absolwentów na podstawie danych ZUS. Uzyskanie przez uczelnie oraz kandydatów na studia obiektywnych i porównywalnych danych na temat sytuacji zawodowej absolwentów konkretnych kierunków i uczelni przyczyni się do lepszego dostosowania struktury kształcenia do potrzeb rynku pracy – z jednej strony kandydaci zwrócą się ku kierunkom, po których mogą liczyć na zatrudnienie, a z drugiej strony uczelnie lepiej dostosują swoją ofertę do sytuacji na rynku pracy.

Reasumując należy powtórzyć, że proponowane zmiany w dłuższej perspektywie (co wynika choćby z kilkuletniego cyklu kształcenia na uczelniach) przyczynią się do lepszego dopasowania kompetencji absolwentów do potrzeb pracodawców, co przełoży się na poprawę sytuacji absolwentów uczelni na rynku pracy.

5. Wpływ aktu normatywnego na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

Konkurencyjna gospodarka opiera się na wysokiej jakości kapitale ludzkim. Przedsiębiorstwa, aby sprostać międzynarodowej konkurencji, potrzebują dobrze wykształconych pracowników posiadających odpowiednie kompetencje zawodowe i społeczne. Dlatego też przedstawione w pkt 4 Oceny Skutków Regulacji rozwiązania, które wpłyną na lepsze dopasowanie kompetencji absolwentów do potrzeb pracodawców, przełożą się w dłuższej perspektywie na większą konkurencyjność polskich przedsiębiorstw.

Poza rozwiązaniami wspomnianymi w pkt 4, projekt ustawy przewiduje także inne instrumenty, które pozytywnie wpłyną na konkurencyjność polskiej gospodarki.

Słabą stroną polskiej gospodarki jest niezadowalający poziom wykorzystywania w praktyce przez przedsiębiorstwa wyników badań naukowych, czego skutkiem jest niska innowacyjność polskich przedsiębiorstw. Projektowana ustawa, poprzez zagwarantowanie pracownikom jednostek naukowych, doktorantom oraz studentom praw własności do opracowanych przez nich wynalazków (wzorów przemysłowych itd.), wprowadza znaczący impuls dla naukowców do aktywnych działań w zakresie komercjalizacji wyników prowadzonych przez nich badań. Nowelizacja umożliwi także podniesienie efektywności usług związanych ze wsparciem procesu komercjalizacji, gdyż naukowcy będą mogli swobodnie wybierać te podmioty (np. centra transferu technologii, brokerzy innowacji), które gwarantują usługi najwyższej jakości (obecnie, gdy prawa własności należą do uczelni/institutów, uczelniane centra transferu technologii mają zagwarantowany monopol, co nie sprzyja efektywności).

Ustawa przewiduje również ułatwienia w zakresie funkcjonowania centrów transferu technologii i spółek celowych. Proponowane przepisy skutkować będą większą swobodą w zakresie określania uczelnianego systemu komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych. Nowe przepisy cechować się będą także większą przejrzystością, co powinno pozytywnie wpłynąć na proces komercjalizacji na uczelniach.

Opisane powyżej instrumenty przewidziane przez ustawę, skutkujące lepszym dostosowaniem kompetencji pracowników do potrzeb pracodawców oraz ułatwieniami w procesie komercjalizacji wyników badań naukowych, pozytywnie wpłyną na konkurencyjność polskiej gospodarki. Efekty tych propozycji, ze względu choćby na kilkuletni cykl kształcenia czy czasochłonny proces komercjalizacji wyników badań naukowych, będą jednak widoczne dopiero za kilka lat.

6. Wpływ aktu normatywnego na sytuację i rozwój regionalny.

Współpraca pomiędzy światem nauki i biznesu stanowi kluczowy element na drodze do sukcesu gospodarczego regionów. Proponowana ustawa przewiduje szereg rozwiązań, które sprzyjać będą zacieśnieniu relacji między uczelniami i przedsiębiorcami, zarówno na płaszczyźnie kształcenia, jak i badań naukowych.

Ważnym aspektem współpracy uczelni i pracodawców jest udział przedsiębiorstw w kształceniu. Nowelizacja wprowadza rozwiązania (obowiązek praktyk na studiach o profilu praktycznym oraz tzw. „studia dualne”), które stanowić będą dodatkowy impuls dla uczelni do poszukiwania partnerów wśród przedsiębiorców. W tym kontekście warto wspomnieć również o dwóch dodatkowych zmianach, mianowicie wprowadzonym przez ustawę obowiązkowym udziale przedstawicieli pracodawców

w konwentach publicznych uczelni zawodowych (wraz ze zwiększeniem kompetencji konwentów w obszarze opisu efektów kształcenia) oraz o ułatwieniach w zakresie zatrudniania praktyków na uczelniach (w przypadku profili praktycznych).

Natomiast w zakresie współpracy uczelni z przedsiębiorcami w obszarze badań naukowych nowelizacja przewiduje usprawnienia w procesie komercjalizacji wyników badań naukowych, co zostało szerzej opisane w pkt 5.

Powyższe propozycje powinny wydatnie przyczynić się do intensyfikacji współpracy pomiędzy uczelniami i firmami, co w konsekwencji będzie mieć pozytywny wpływ na rozwój polskich regionów.

7. Opinia wstępna o zgodności projektu ustawy z prawem Unii Europejskiej.

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej i nie stanowi implementacji prawa UE.